

KATSAUS ILMARISEN TOIMINTAAN JA TULOKSEEN 1.1.– 30.6.2008

Toimintaympäristön kehitys

Kesällä 2007 Yhdysvaltojen asuntoluottomarkkinoiden ongelmista käynnistynyt rahoitusmarkkinoiden kriisi levisi viime syksynä ja kuluvan vuoden alkupuoliskolla ympäri maailmaa lisäten tuntuvasti epävarmuutta kansainvälisillä pääomamarkkinoilla. Kriisin aikana korot ja ennen kaikkea luottoriskimarginaalit ovat nousseet tuntuvasti. Tämä on alentanut korkosijoitusten arvoa ja heikentänyt merkittävästi finanssisektorin ja muiden institutionaalisten sijoittajien tuloksia. Kriisin seurauksena myös osakekurssit ympäri maailmaa ovat kääntyneet voimakkaaseen laskuun erityisesti kuluvan vuoden alkupuoliskolla. Kurssilaskua ovat voimistaneet myös öljyn hinnan nousu, Yhdysvaltain dollarin heikkeneminen ja inflaation kiihtyminen lisätessään markkinoiden epävarmuutta ja hermostuneisuutta. Näin ollen sijoittajien tuotot niin osake- kuin korkosijoitustenkin osalta ovat olleet alkuvuoden vaikeasta markkinatilanteesta johtuen heikkoja.

Vaikka Yhdysvaltain asuntoluottomarkkinoiden ongelmien suora vaikutus Suomen talouteen ja kotimaisiin rahoitusmarkkinoihin on ollut vähäinen, yleinen suhdannetilanne on laimentunut alkuvuoden aikana. Kuluttajien luottamus tulevaisuuteen on nyt selvästi vuoden takaista heikompi. Lisäksi euroalueella ja Suomen lähialueilla, erityisesti Baltiassa, suhdannetilanne on huonontunut erityisen nopeasti. Tämä vaimentaa myös Suomen lähiajan talousnäkymiä.

Sijoitusmarkkinoiden heikko kehitys on alentanut työeläkelaitosten keskimääräistä vakavaraisuusastetta. Työeläkerahastojen kasvua säätelevä eläkevastuiden täydennyskerroin laski tämän seurauksena kuluvan vuoden puolivälistä lukien 3,03 prosentista 1,58 prosenttiin ja vakuutusmaksujen korkona käytettävä perustekorko 6,25 prosentista 4,75 prosenttiin.

Työeläketurvan sisältöä ja työeläkevakuuttajien toimintaympäristöä koskevassa lainsäädännössä ei ole tapahtunut muutoksia sitten Työntekijän eläkelain (TyEL) voimaantulon vuoden 2007 alussa. Vuoden 2005 eläkeuudistuksen osalta suurin kuluva vuotta leimaava asia on työeläkeotteiden lähettäminen kaikille yksityisaloilla ansiotyötä tehneille tai yrittäjinä toimineille henkilöille.

Sosiaaliturvan kokonaisuudistusta valmistellaan SATA-komiteassa. Työeläkkeet on rajattu komitean työn ulkopuolelle, mutta työeläketurvan ja muun sosiaaliturvan väliset keskinäiset riippuvuudet vaikuttanevat työn tulokseen.

Vakuuttaminen ja eläkkeet

Ilmarisen asiakasmäärä kasvoi katsauskaudella yli 2 000 yritys- ja yrittäjäasiakkaalla. Kesäkuun lopussa yhtiössä oli vakuutettuna noin 460 000 TyEL-työntekijää ja noin 53 000 yrittäjää. Tämä oli yhteensä 513 000 vakuutettua eli runsaat 40 000 henkilöä enemmän kuin edellisen vuoden päättyessä. Vakuutettujen TyEL-palkkasumman vuodelta 2008 arvioidaan kohoavan yli 15 prosenttia korkeammaksi kuin edellisenä vuonna.

Asiakaskunnan kasvu on ollut poikkeuksellisen voimakasta ja sen taustalla ovat asiakkaiden toiminnan volyymin kasvu, erityisesti vuonna 2007 hyvin sujunut uusien vakuutusten myynti ja 1.3.2008 Ilmariseen tehty suuri vastuunsiirto eläkesäätiöstä. Kasvun kautta Ilmarisen markkina-asema vahvistuu merkittävästi. Vuoden 2008 vakuutusmaksutulon arvioidaan nousevan noin 3,2 miljardiin euroon eli 14 prosenttia korkeammaksi kuin edellisenä vuonna.

Työeläkeote lähetetään vuonna 2008 kaikille kirjeitse. Ilmarisen vastuulla on lähettää otteet noin 720 000 vakuutetulle. Heinäkuun loppuun mennessä näistä otteista oli toimitettu yli puolet ja työ saadaan päätökseen lokakuussa. Huhtikuusta lähtien Ilmarisen vakuutetut ovat voineet tarkistaa oman työeläkeotteensa sähköisen työeläkeotepalvelun kautta, jonka Ilmarinen avasi työeläkeyhtiöistä ensimmäisenä. Tarkoituksena on, että vuodesta 2009 lukien sähköistä työeläkeotepalvelua käyttävät vakuutetut voivat ilmoittaa luopuvansa kirjeitse toimitettavasta työeläkeotteesta. Toistaiseksi vaikuttaa siltä, että työeläkeotteista johtuvien yhteydenottojen määrä jää jonkin verran pienemmäksi kuin mihin yhtiö varautui asiakaspalvelussaan.

Ilmarinen maksoi kesäkuussa eläkettä noin 270 000 eläkkeensaajalle, kun edellisen vuoden lopussa vastaava luku oli 263 000. Tammi-kesäkuussa tehtyjen uusien eläkepääätösten lukumäärä oli noin 11 000, mikä on lähes 8 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Ilmarisen eläkemenon määräksi vuonna 2008 arvioidaan 2,7 miljardia euroa.

Sijoitusten jakauma ja tuotto

Kesäkuun lopussa Ilmarisen sijoitukset olivat käyvin arvoin 25,2 miljardia euroa. Osakkeiden ja osuuksien osuus laski aktiivisten päätösten ja osakekurssien laskun seurauksena 47 prosentista 40 prosenttiin. Korkosijoitusten osuus ilman lainasaamisia oli 45 prosenttia, kiinteistösijoitusten 10 prosenttia ja lainasaamisten 5 prosenttia. Takaisinlainauksen kysyntä on jonkin verran kasvanut muuttuneen markkinatilanteen seurauksena. Osakkeisiin ja osuuksiin luettujen hedge-rahastosijoitusten osuus pidettiin 3 prosentissa. Vuoden 2007 lopussa yhtiön sijoitukset olivat yhteensä 23,7 miljardia euroa, josta 38 prosenttia oli muita korkosijoituksia kuin lainasaamisia, 47 prosenttia osakkeita ja osuuksia, 9 prosenttia kiinteistösijoituksia ja 5 prosenttia lainasaamisia. Tässä luetellut eri omaisuuslajien osuudet ovat virallisen luokittelun mukaisia. Riskin mukainen jakauma on esitetty liitteenä olevissa taulukoissa.

Ilmarisen pitkän aikavälin sijoitusstrategian mukaan yhtiön tavoitteena on pitkällä aikavälillä kasvattaa edelleen osakesijoitusten määrää yhtiön sijoitussalkussa. Nykyisessä vaikeassa markkinatilanteessa näiden osuutta on kuitenkin pidetty pitkän aikavälin tavoitetta pienempänä. Yhtiön vakavaraisuus on edelleen hyvä ja kestää osakkeiden arvon vaihteluun liittyvän riskin. Korkea osakesijoitusten osuus vastaa myös työeläkesijoittamista koskeviin säännöksiin viime vuosina tehtyjen muutosten tavoitteita.

Ilmarisen sijoitussalkun tuotto käyvin arvoin laskettuna laski vuoden ensimmäisellä puoliskolla -4,9 prosenttiin, kun se oli 5,3 prosenttia tammi-kesäkuussa 2007. Pääasialliset syyt tähän olivat osakekurssien huono kehitys ja korkojen nousu.

Osakkeiden ja osuuksien tuotto oli alkuvuonna -11,1 (12,6) prosenttia. Vastaavalla aikavälillä OMHEX painorajoitettu indeksi laski 19,6 prosenttia, S&P 500 -indeksi laski 11,9 prosenttia (euromääräisesti 17,7 prosenttia) ja EuroStoxx 50 -indeksi 23,8 prosenttia. Pitkät korot nousivat alkuvuonna, mikä alensi joukkovelkakirjasalkun tuottoa. Ilmarisen joukkovelkakirjalainojen tuotto oli -0,7 (-0,5) prosenttia, muiden rahoitusmarkkinavälineiden ja talletusten 2,2 (1,8) prosenttia, lainasaamisten 2,4 (2,2) prosenttia ja kiinteistösijoitusten 2,5 (3,9) prosenttia. Nämä tuotto prosentit ovat tammi-kesäkuulta eikä niitä ole annualisoitu.

Noteeratut osakkeet tuottivat alkuvuonna -14,6 prosenttia, noteeraamattomat osakkeet 13,3 prosenttia ja pääomasijoitukset 0,1 prosenttia. Hedge-rahastojen tuotto oli 1,5 prosenttia. Suorat

kiinteistösjoiotukset tuottivat 2,6 ja kiinteistösjoiotusrahastot 1,1 prosenttia. Ilmarisen omistamien kiinteistöjen käyttöaste nousi 94,4 prosenttiin.

Tulos

Sijoitusten nettotuotot laskivat -1 255 (1 245) miljoonaa euroon. Vastuuvelalle hyvitetävä korko oli 453 (511) miljoonaa euroa. Näiden erotuksena saatava sijoitustulos oli -1 709 (734) miljoonaa euroa.

Tammi–kesäkuulta vakuutusliikkeen tulos oli 10 (-42) miljoonaa euroa. Ilmarisen tasoitusvastuu oli kesäkuun lopussa 928 miljoonaa euroa oltuaan vuoden 2007 päättyessä 918 miljoonaa euroa.

Hoitokustannustulos oli 12,0 (6,5) miljoonaa euroa. Kustannustehokkuutta mittaava hoitokulusuhde eli liikekulujen suhde niitä varten käytettävissä oleviin maksun osiin parani selkeästi alkuvuonna ja oli 79 (87) prosenttia. Ilmarisen tavoitteena on sekä tarjota asiakkaiden tarvitsemat palvelut että hoitaa eläkevaroja mahdollisimman kustannustehokkaasti.

Vakuutusliikkeen tuloksen, sijoitustuloksen ja hoitokustannustuloksen muodostama kokonaistulos oli 1 687 miljoonaa euroa tappiollinen. Tammi–kesäkuussa 2007 kokonaistulos oli 699 miljoonaa euroa.

Vakavaraisuus

Työeläkevakuutusyhtiöllä on sijoitusten arvojen ja tuottojen heilahtelujen varalta puskurina niin sanottu toimintapääoma. Ilmarisen toimintapääoma laski vuoden 2007 lopun 6 069 miljoonasta eurosta kesäkuun loppuun mennessä 4 473 miljoonaa euroon. Vakavaraisuusaste eli toimintapääoma suhteessa vakavaraisuustarkastelussa käytettävään vastuuvelkaan oli kesäkuun lopussa 22,3 prosenttia, kun se vuoden 2007 lopussa oli 32,5 prosenttia. Kymmenen viime tilivuoden aikana vakavaraisuusaste oli toistaiseksi korkeimmillaan eli 41,3 prosenttia vuoden 1999 päättyessä ja matalimmillaan 16,2 prosenttia maaliskuun lopussa 2003.

Ilmarisen sijoitusten riskiä kuvaava VaR-luku (Value at Risk) oli katsauskauden lopussa 593 miljoonaa euroa. Tämä tarkoittaa, että 97,5 prosentin todennäköisyydellä 593 miljoonaa euroa on suurin mahdollinen markkina-arvon aleneminen kuukauden aikana. Tämän suuruinen sijoitusten arvonn alennus olisi alentanut kesäkuun lopun vakavaraisuusastetta 3,0 prosenttiyksikköä. Vuoden alussa VaR-luku oli 827 miljoonaa euroa.

Toimintapääoman riittävyttä mitataan sen suuruudella suhteessa useaan valvontarajaan. Ilmarisen sijoitusstrategia on laadittu siten, että toimintapääoman voidaan pitkällä aikavälillä odottaa vaihtelevan niin sanotun vakavaraisuusrajan ja sen nelinkertaisen määrän eli toimintapääoman enimmäismäärän välillä ja että sijoitusten tuotto-odotus on tähän rajoitukseen nähden paras mahdollinen pitkällä aikavälillä.

Vuoden puolivälissä toimintapääoma oli 1,9-kertainen verrattuna vakavaraisuusrajaan. Vuoden 2007 lopussa vastaava suhdeluku oli 2,0. Vakavaraisuusraja laski alkuvuoden aikana 16,3 prosentista 12,0 prosenttiin. Aleneminen oli seurausta yhtiön sijoitusten riskipitoisuuden pienenemisestä ja eläkevastuiden täydennyskertoimen alenemisestä.

Vuoden 2007 alusta vastuuvelkaan on sisältynyt uusi erä, osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu, joka kasvattaa vastuuvelkaa eläkelaitosten noteerattujen osakesijoitusten arvojen noustessa ja pienentää sitä niiden laskiessa. Tämän osakekurssien puskurointiin tarkoitettujen erän kehitys on lain

mukaan kaikissa eläkelaitoksissa samanlaista. Osakekurssien voimakas lasku merkitsi sitä, että tämä erä oli kesäkuun lopussa -120 miljoonaa euroa.

Hallinto ja henkilöstö

Yhtiön palveluksessa oli kesäkuun lopussa 581 henkilöä, joista 544 oli vakinaisessa työsuhteessa. Vuotta aikaisemmin vastaavat luvut olivat 576 ja 547 henkilöä.

Ilmarisen varsinainen yhtiökokous nimitti 8.4.2008 yhtiön hallintoneuvostoon kuusi uutta jäsentä. Valituiksi tulivat vaalivaliokunnan esityksen mukaisesti maajohtaja Aulis Ansaharju, puheenjohtaja Jarmo Hyvärinen, toimitusjohtaja Jukka Laaksovirta, rahoitusjohtaja Kristian Pullola, toimitusjohtaja Jari Sarjo sekä puheenjohtaja Merja Strengell.

Ilmarisen hallitus nimitti 1.4.2008 oikeust. kand., MBA Timo Ritakallion yhtiön sijoitustoiminnasta vastaavaksi varatoimitusjohtajaksi. Hän aloitti tehtävässään 1.8.2008.

Tulevaisuuden näkymät

Sijoitusmarkkinoiden heikko kehitys ja luottamusindikaattorien voimakas lasku ovat merkkejä suhdannetilanteen heikkenemisestä. Suidanteiden heikkenevä kehitys jatkunee ainakin kuluvan vuoden loppupuolen ajan.

Kesäkuun jälkeen Ilmarisen toimintapääoma suhteessa vastuovelkaan on vaihdellut 20 prosentin tason yläpuolella. Yhtiön vakavaraisuus on suhdannetilannetta vastaan arvioituna vahva. Tämä antaa yhtiölle jatkossakin hyvät mahdollisuudet jatkaa tuottohakuista sijoitusstrategiaansa.

Ilmarisen sijoitusten keskimääräinen vuosituotto käyville arvoille on viideltä viimeiseltä vuodelta ollut 6,7 prosenttia. Vuoden 1997 alusta lukien, jolloin työeläkeyhtiöiden sijoitustoimintaa koskevia sääntöjä muutettiin riskinottoon kannustavaan suuntaan, keskimääräinen vuosituotto on ollut 6,6 prosenttia eli reaalisesti keskimäärin 4,8 prosenttia vuodessa.

Yhteistyö OP-Pohjolan kanssa on vakiintunutta ja vahvistaa Ilmarisen palvelukykyä.

Eläkepoliittinen keskustelu keskittyy toteutuvan eläketurvan tason ja eläkekustannusten arvioidun nousun ympärille. Vielä ei ole selvillä, millainen kokonaiskuva toteutuvan työeläketurvan tasosta suomalaisille muodostuu työeläkeotteiden kautta. Tällä voidaan odottaa olevan merkittävä vaikutus eri sidosryhmien tuleviin eläkepoliittisiin kannanottoihin.

Helsingissä 18. elokuuta 2008

Harri Sailas
toimitusjohtaja

Osavuosisraportin luvut ovat tilintarkastamattomia emoyhtiön lukuja. Maaliskuun lopun tilanteesta 18.4.2008 julkistetut tiedot löytyvät yhtiön verkkosivujen uutisarkistosta osoitteesta www.ilmarinen.fi. Ilmarinen julkistaa tilinpäätöksensä vuodelta 2008 viikolla 9.

Liitteet: Tunnusluvut ja taulukot (pdf)